

ดวงจำปา.... บุปผาเมืองลาว

นำเสนอเมื่อ : 13 ธ.ค. 2552

ด ว ง จ ำ ป า บุปผาเมืองลาว

ต้นไม้ที่เจ้าฟ้างุ้ม (แห่งล้านช้าง) ทรงโปรดนั้น
คนลาวเรียกกันว่า **ต้นจำปาขาว**
กิ่งเดียวของเจ้าฟ้างุ้มเป็นต้นมา
ต้นจำปาขาวนี้ได้รับการยกย่องให้เป็นต้นไม้ประจำชาติลาว
สวนต้นไม้ที่คนไทยเรียก ต้นจำปา (Michelia Champaca Linn) นั้น
คนลาวเขาเรียกว่าต้นจำปาแดง
ต้นจำปาขาวของลาวนี้ คนไทยเรียกว่า **ต้นลั่นทม** (Plumeria acutifolia Poir)
เป็นไม้ในตระกูล Apocynaceae
ไม้นี้คิดว่าเป็นไม้ที่นำมาจากประเทศเม็กซิโก และกลุ่มประเทศละตินอเมริกา
ในอดีตได้มีการนำไม้จำปาขาว เขามาปลูก(ในบางเวลา)จากหลายเส้นทาง
เส้นทางสายแรกได้มีการนำจำปาขาวเข้ามาคือ การเอาเขามาจากอินเดีย
นำเข้ามาปลูกตามวัดวาอาราม จะเห็นว่าชื่อทั่วไป
ของไม้นี้ชนิดนี้ฝรั่งเรียกว่า Pagoda Tree หรือ Temple Tree
ขอมโบราณมีความผูกพันกับไม้นี้คิดนึ่งมาก
จึงเชื่อว่านางจะเป็นจุดที่มีกบฏกระสวยออกไปสู่พื้นที่อื่นๆ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งลาวด้วย
เพราะ รมเหลือของเจ้าฟ้างุ้มนั้น เป็นธิดาของราชวงศ์นครวัด
และผู้นำไปปลูกในลาวคือเจ้าฟ้างุ้มนั่นเอง
ต้นจำปาขาวนี้เป็นลั่นทมดอกขาว
คนอีสานก็เรียก จำปาขาว
คนเหนือเรียกว่า จำปาลาว*
คนใต้เรียก จำปา
ขอม เขมรเรียก จำปา หรือ จำปาตอ
คนมลายูเรียก บุนนาคัมโพชา
คนกะเหรี่ยงเรียก กัมโพชา
ที่ลาวมาจากชื่อที่เรียกกันจะเห็นว่ามีการยอมรับว่า
ต้นลั่นทมนี้มาจากเขมร และนำเข้ามาโดยคนไทยอินเดีย
เส้นทางสายที่สองคือ การนำเอาจำปาขาวมาจากละตินอเมริกา
โดยทหารสเปน และนำไปปลูกที่เกาะฟิลิปปินส์ คนไทยทางภาคใต้
ได้นำสายพันธุ์นี้เข้ามาในประเทศไทยพร้อมกับการนำเข้านครเก็ดบ้าน
ในการปลูกของสเปน จะปลูกต้นจำปาขาวเป็นไม้ประดับและเป็นพืชสมุนไพร
เพราะใช้ปรุงเป็นยารักษาโรคไส้พิการของมา
ขณะที่นครเก็ดบ้านนำเข้ามาเพื่อเป็นอาหารของมาในกองทัพของสเปนในฟิลิปปินส์
ไม้จำปาขาวเป็นไม้มียืนต้นขนาดเล็ก ส่วนต้นมีเปลือกเรียบ มีสีเขียวอมเทา
แต่กิ่งมักแตกเปราะ เมื่อกิ่งหักจะมีน้ำยางสีขาวไหลออกมา
ไปเดียวเป็นรูปหัวหอม ปลายใบแหลม
ใบหนา มีสีเขียวเข้ม ดอกสีขาวออกเป็นช่อ กลางดอกมีสีเหลือง
ผลมีฝักยาว เมล็ดมีปีก
ไม้จำปาขาวนี้ขายมาในหลายส่วน อาทิ
ไปใช้รักษาโรคหืด คนลาวจึงนิยมเอามาบดบดแล้วกินเป็นยา
ดอกจำปาขาวใช้ทำรูป หรือ ผสมกับพลูใช้เป็นยาแก้ไ
ยจากสำตันไซเป็นยาถ่ายหรือรักษาโรคไขข้ออักเสบ
จำปาขาวเป็นไม้ที่มีความผูกพันกับคนไทยมาช้านาน
คนลาวปลูกจำปาขาวไว้ตามบริเวณเพื่อสะดวกในการเก็บดอก
คนลาวนิยมนำดอกจำปาขาวมาลอยในน้ำหอม (น้ำอบ) เพื่อใช้ในพิธีรดน้ำดำหัว
และใช้ธูปหน้าพระในวันสงกรานต์
โดยจะมีการทำพระพาดหน้าตักด้วยพญานาค ส่วนลำตัวของพญานาคนี้
จะมีการเจาะตรงกลางเพื่อให้ชาวบ้านได้เทน้ำที่แช่ดอกจำปาขาวลงไป
น้ำมงคลนี้จะไหลไปตามรางไม้ และส่งพระพุทธรูป
จากองค์พระพุทธรูปน้ำมงคลนี้จะไหลตกลงไปสู่ภาชนะเก็บน้ำ
คนลาวส่วนใหญ่จะซื้อมันเพื่อเอากลับไปทำน้มนองของตนเอง
บางคนก็เอาไปอบน้ำเพื่อเป็นมงคล
บางคนก็เอาไปลุ่มไฟเพื่อเป็นพิธี
นอกจากนี้คนลาวยังนิยมเอาดอกจำปาขาวมาประดับตกแต่งให้สวยงาม
ในเครื่องบายศรีสู่ขวัญ
คนไทยปลูกจำปาขาว (ลั่นทมขาว) ไว้ตามวัดวาอารามและสุสาน
เพื่อเป็นเครื่องหมายของการแสดงถึงความอาลัยแก่คนที่ตายแล้ว
เช่นเดียวกับคนลาว พวกเขาเอาดอกจำปาขาวมาลอยน้ำเพื่อใช้ในพิธีอาบน้ำศพ.....

เพลงดวงจำปา
โอดวงจำปา เวลาหมอง (เสียงร้องเป็น เวลาชมดอก)
นึกเห็นพื้นทอง มองเห็นหัวใจ
เฮนั่นกินโต ไนกลิ่นเจ้าหอม
เห็นसानดอกไม ภูตปลุกใจ ตั้งแต่นานมา
เวลาหมองเงา เจ้าชวยบรรเทา เฮนายโสกา
เจ้าดวงจำปา ดูเพียงเฮมา แต่ยามน้อยเอย

กลิ่นเจ้าสำถัก ดิตพื้นหัวใจ
เป็นน้าอีกใคร แหงไวเซยชม
ยามเหงาเฮมา โอจำปาหอม
เมื่อตมกลิ่นเจ้า ปานพบเพื่อนเก่า ที่พรากจากไป
เจ้าเป็นดอกไม ภูตปลุกใจ ตั้งแต่นั้นมา
เจ้าดวงจำปา มาลาขวัญอีก ของเสียมเนื้อย

โอดวงจำปา ภูเขาเมืองลาว
งามดังดวงตา ชาวลาวเพิ่งใจ
เกิดอยู่ภายใน แดนดินล้านช้าง
ภาโตลิตพริก หนีไปไกลจาก บ้านเกิดเมืองนอน
เฮาจะเฮาเรา เป็นเพื่อน ฮวมเหงา เฮาสิ้นชีวิต
เจ้าดวงจำปา มาลาขวัญ มิ่งเมืองลาวเอย

ขอเวอร์ชั่นไหนก็เลือกฟังตามใจละ.....
-
-
-
-
-
-
ขอขอบคุณข้อมูลจาก
http://lannaworld.com/cgi/lannaboard/reply_topic.php?id=570
<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=esanlanna&date=04-04-2006&group=4&blog=1>
-
-

ขอบคุณที่มำบ้านมหาดอทคอม

เพลง... ดวงจำปา
ศิลปิน... ปู่ พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์

ที่มำ www.naronk.org/uboard/listen.php?id=T554&so=ดวงจำปา